

www.e-rara.ch

**Demosthenis Oratorum Graeciae principis Opera, quae ad nostram
aetatem pervenerunt, omnia**

Demosthenes

Basileae, [1549]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-93319>

[Demosthenis Adversus Zenothemidem.]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

* ἐὰν ᾧ πλεονέχοι
vos, πλεονέχοι,
ἐὰν δ' ἐλάττω
vos, ἐλάττω.

Res ipsa spe-
ctanda.

Tempore qui
prior est, po-
rior quoque in-
re putatur.

confiteretur: sed unusquisque nimirum, cum nihil ueri dicere deprehendit, tum denique cognoscit quo sit ingenio: id quod isti etiam accidere apparet. Agere uero qui æquum est, si pluris est, minoris: si minoris est, pluris aestimari: aut qui æquum est, sorore tua ne hodie quidem alij nupta, nec ab Aphobo deserta, nec dote per istum numerata, qui in hisce rebus nec quaestiones, nec ullum aliud ius accipit: ut affirmes te indicibus apposis declarasse, tuum esse praedium: Ego uero æquum esse minimè arbitror. Res enim ipsa & ueritas spectanda est, non de industria quaesita effugia, & commenticiae causae, quilibet uos utimini. Deinde quod grauissimum est, si maximè dedissetis dotem, quam non dedistis: quis earum rerum autor esset? nonne uos, quoniam mea dedissetis. Nonne totos decem annos ante mea ille acceperat, propter quæ damnatus fuit, quæ affinitatem tecum contraheret: an te omnia recuperare decebat: me, qui & iudicio uiceram, & pupillus circumuentus eram, & uera dote spoliatus (quem solum omnium sine multa periculo accusare decuerat) ad talia perpetienda cogi, ne teruncio quidem recepto: qui paratus essem omnia facere, si uos officio fungi ex ulla parte uoluissetis?

Demosthenis Exceptiones.

ARGUMENTVM EXCEPTIONIS
aduersus Zenothemidem.

Mutuatus à Demone quodam Demosthenis cognato, mercator quidam nomine Protus pecuniam, ea frumentum emit Syracusis, quod Athenas uexit in naui, cuius dominus fuit Hegestratus. Hegestratus autem & Zenothemis, aduersus quæ hæc exceptio scribitur, genere Massilienses, Syracusis tale facinus moliti sunt, ut Orator asserit. Mutuati sunt pecuniam, ac eam naui non imposuerunt, sed clam Massiliam miserunt: eo consilio, ut creditores defraudarent. Cum enim in contractu scriptum esset, si quid naui accidisset, non repetendam esse ab his pecuniam: de naui perdenda deliberarunt. Noctu igitur in nauigatione descendit Hegestratus, & nauis fundamentum perforat. Deprehensus, & uectores fugiens, in mare delapsus statim perit. Zenothemis socius, ut orator ait, Hegestrati, uix Athenas perducta naue incolumi, controuersiam de frumento mouet, affirmans, frumentum Hegestrati esse, illum uero à se pecuniam esse mutuatum. Cum uero uterque contenderet, & Protus & Demon, utrique mercatori diem dixit. cumque Protus absentem damnaasset, uolentem, ut ait Demosthenes, & cum aduersario colludentem: etiam Demonem secundo loco in iudicium adducit. Is uero exceptione utens, ei actionem conuenire negat: lege nitens, quæ mercatoribus actionem det de contractibus qui uel Athenas aliunde, uel Athenis aliò referantur. Zenothemidi uero secum quicquid esse commercij negat. Ac de exceptione quidem agitur. Oratio uero ita instituta est, tanquam controuersia recta in forum deducta sit. Explicatur enim, Zenothemidis non esse frumentum, sed Proti, cui Demon pecuniam mutuam crediderit. Non enim uideri uult solo uerbo legis niti, tanquam æquitati causae diffidens: sed ostendit, se etiam rectum iudicium non pertimescere, sed ex superuacaneo exceptione, quam lex largiatur, uti.

DEMOSTHENIS EXCEPTIO

ADVERSUS ZENOTHEMIDEM,

Hieronimo Vuolfio interprete.

Leges excep-
tionis.

Roste aquam, Iudices, exceptione sum usus, non conuenire aduersario actionem: de legibus primum dicam, secundum quas exceptionem opposui. Leges iubent, Iudices, actiones dari nauicularijs, & mercatoribus, in ijs contractibus, qui uel Athenas aliunde, uel Athenis aliò referantur, de quibus extent tabulae. Quod si quis præter hæc litem intendat, non dandam illi esse actionem. Zenothemidi autem isti nihil fuisse mecum

meum negotij, nullas literas: ipse etiam in accusatione cōfiteatur. sed se nauiculario Hegestrato mutuas: nos, post eius in pelago interitum, pro uectura non soluisse dicit. hæc accusatio est. Vos autem ex eadem oratione tum actionem ei non esse dandam cognoscetis, tum uniuersas istius hominis insidias & improbitatem cognoscetis. Vos igitur, Iudices, oratos omnes uolo, si quod unquam negotium attentè audistis, ut & hanc causam attentè audiat, Audietis enim hominis audaciā & improbitatem haud uulgare: si modo ego hominis facinora, uobis, uti spero, exponere potuero. Zenothemis iste, minister Hegestrati nauicularij, quem & ipse in accusatione scripsit in pelago perijisse (sed quomodo perierit, non adscripsit, ego uerò dicam) tale scelus cum illo excogitauit. Pecuniā & iste & ille Syracusis mutuati sunt: ac ille quidem ad eos qui isti mutuum dabant, si quis rogabat, dicebat, isti multum in nauī esse frumenti: iste ad eos qui illi, merces atq; onus nauis illius esse propriū. Cum autem alter nauicularius, alter uector esset: non mirum fuit esse credita, quæ alter de altero affirmabat. Pecuniam autem acceptam, domum Mafsiliam miserunt, neq; quicquā in nauim intulerunt. Sed quia tabulæ, id quod omnes solent, continebant, si nauis mansisset incolumis, pecuniam esse reddendam: in fraudem creditorum, nauem submergere statuerunt. Hegestratus igitur, cum à terra bidui aut tridui iter nauem abduxisset, noctu * in carinam descendit, & fundum nauis perforat. Iste uerò ut totius rei ignarus, suprā cum cæteris uectoribus uersabatur. Orto strepitu, qui in nauī erant, sensere in carina mali quippiam geri, atq; opitulaturi descendunt. Deprehensus Hegestratus, ut se pœnas daturū putat, fugit, fugatusq; se in mare iacit: & lembū propter noctem non adeptus, suffocatur. Ille igitur sic, uti merebatur, malus malè perijt, suis ipse insidijs, quas in alios instruxerat, captus atq; oppressus. Iste uerò socius eius & adiutor, primum statim, in nauigio in ipso facinore, tanquam ignarus, sed & ipse etiam perterritus, rectori proræ & nautis suadebat, ut in lembū descenderēt, nauī quā celerrimè relicta: quasi nulla esset speranda salus, & nauis statim submergenda, ut quod cogitarāt, id conficeretur, nauisq; perdita æs alienū fraudarent. Quo consilio frustratus, & nostrate quodā uectore aduersato, & nautis magnas mercedes, si nauem conseruassent, pollicito, perducta in Cepheleniam naue deorum ope immortalium in primis, deinde uirtute nautarum: rursus cum Mafsiliensibus, Hegestrati ciuib; agebat, ne nauigium Athenas perueheretur: & se & merces esse illinc, & tum nauiculariū, tum creditores esse Mafsilienses. Quod ubi & ipsum non successit, & Cepheleniorum magistratus pronunciauerunt, nauem Athenas, unde soluisset, perducendam: quē nemo omnium huc uenire ausurum putaret, post tales insidias taliaq; facinora, Athenienses, is tam insigni est impudentia & audacia, ut nō modò uenerit, sed & nostro frumento sibi uendicato nos insuper in ius uocarit. Quæ causa est igitur: aut qua re fretus, & uenit, & in ius uocauit? Ego uobis dicam, Iudices, inuitus, louem optimū max. testor, & omnes deos, sed coactus. Sunt officinæ hominum in Piræeo improborum, qui conspirarunt: quos neq; uos ignorabitis, si uideatis. Horum unum postquam iste id agebat, ne huc perueheretur

Captat attentionem.

Narratio insignis sceleris.

* καὶ λαν ναὺν καυὰ ναυem.

Hegestratus nauem perforaturus in mari perit. ὁ δὲ πῶν μα.

Zenothemidis conatus.

Zenothemidis impudentia.

Aristophon sy
cophanta cor
ruptus à Zeno
themide.

Aduocati Ze-
nothemidis.

Zenothemis
frumentū sibi
uendicat.

* τίθω γὰρ πρὸς
σὺν αὐτῷ ὅτι
πλεόντων.

Prolocutio
ad magistratū
Syracusanū.

ueheretur naus, inito consilio legatum deligimus, non omnino quidem ignotū illum, sed talem esse ignari: in quo, prope dixerim, æquē magnam cladem accepimus, atq; in eo, cum primum in hominum improborum commercium incidimus. Is missus à nobis est, Aristophon nomine, qui & Miccalionis negocia instruxit. Ea igitur eum omnia audiuius præuariatū, & isti pollicitatū esse, ac deniq; is dux & autor est omniū. Quæ iste auidē amplexus est. Postquā enim naus interitu frustratus, creditoribus pecuniā reddere nō potest (quī enim posset, quā nunquā imposuit?) nostra sibi uendicat, & Hegestrato se pro eo frumento fœnerasse dicit, quod ille à nobis cum huc nauigaret, emerit. At creditores statim initio decepti, uidentes sibi pro pecunia improbū debitorem esse reliquū, cum sua se ab istis recuperaturos ne sperandum quidem esse animaduertant, sed, deceptis uobis, se de nostris fortunis ea recepturos non desperent: quē in nos ista mentiri sciunt, ab eo stare sui commodi causa coguntur. Res igitur de qua suffragia feretis, in summa ita gesta est. Volo autem testibus eorū quē dico, ad uos adductis in primis, mox & reliqua dicere. Recita ergo mihi testimonia. TESTIMONIA. Ut igitur peruenit huc nauigiū, cum Cephaleu, quanquā isto aduersante, pronunciaissent, ut eō unde soluisset, reduceretur: nauem quī in eam mutuarāt, hic statim tenebant: frumentum autē is qui emerat, is nimirū qui pecuniā nobis debebat. Post hæc uenit iste, legatum à nobis missum Aristophontē adducens, & de frumento litem mouit, se mutuō dedisse Hegestrato dicens. Quid ais homo, inquit Protus (nam id nomen erat frumentatori, qui nobis pecuniam debebat) Tun' Hegestrato pecuniam mutuaſti, cum quo decepisti cæteros, ut mutuā sumerent: qui quidem tibi sæpe dicebat, perituram illis pecuniam quī credidissent: Tu igitur illa audiēs, ipse ei credidisses? Affirmabat homo impudēs. Proinde ut maximē uera dicas, subiicit eorum quidam qui aderant, tuus te socius & ciuis Hegestratus, ut apparet, circumuēnit: propterea quē seipsum damnauit capitis, & periit. Quin istum etiā, inquit astantium quidam, ad omnia illi fuisse adiutorem, signum uobis dicam: antequam nauem perfocare cœpissent, multam * statuūt coram uectoribus, iste & Hegestratus, scriptis tabulis. Quod si bona fide dederas, quamobrem ante maleficiū caueri tibi uolebas? Sin diffidebas, cur non in terra ius tuum ut cæteri persequere? Quid multa dicam? nihil his uerbis proficiebamus: sed frumentum iste sibi uendicabat. Educebat eum Protus, & Proti socius Phertatus. Iste uero educi se nolebat, scēq; ab ullo eductum iri palām negabat, nisi ego eduxissem. Post hæc Protus eum & nos ad magistratum Syracusanū uocabamus, ijs conditionibus, si Protum emisſe frumentum, & uectigalia illi esse inscripta, & precium illum numerasse constaret: ut iste improbitatis suæ poenas daret: sin minus, ut & controuersum frumentum reciperet, & talentū insuper acciperet, nosq; ei frumento cederemus. Hæc offerente & pollicente illo & nobis, nihil proficiebamus. Sed ea dabatur optio, ut aut istum educeremus, aut nostras merces, conseruatas, presentes, amitteremus. Nam Protus testificabatur se educere, firmare fidē, redire uelle in Siciliam. Quod cum ipse uellet, si nos isti frumentum cōcederemus, id sibi curæ

curæ non fore. Atq; hæc à me uerè dici, neq; eum nisi à me educi uelle asse-
 ruisse, nec quæ ei offerretur de reditu in Siciliam accepisse, & in nauigio ta-
 bulas confecisse, ut cõstet, recita testimonia. **TESTIMONIA.** Quum *Zenothemis*
 igitur nec educi uellet à Proto, neq; ad ius adipiscendū redire in Siciliam, *eductus à De*
 & omnium Hegestrati scelerum fuisse præscius uideretur: reliquū erat no- *mōne.*
 bis, qui hic contractum feceramus, & frumentum ab eo qui legitimè illic
 emerat, receperamus, istum educere. Quid enim aliud faceremus? Neque
 enim hoc quisquā è nostra societate putabat, uos ei frumentū adiudicatu-
 ros, quod ipse relinquendū suadeat nautis, ut periret naui demersa: quod
 uel maximum signū est, id nihil ad eum attinere. Quis enim suum frumen- *Signum men-*
 tum deferendum suaderet ijs, qui id cõseruaturi essent? Quis non nauigas- *dacij.*
 set accepta conditione in Siciliam, ubi res liquidò probari poterat? Atqui
 nec ita de uobis existimare poterā, fore ut pronunciaretis isti de his rebus *Non danda*
 dandam esse actionem, quæ ne huc perueherentur, ipse multis modis stu- *Zenothemidi*
 duisset prohibere: primū suadendo nautis, ut eas relinquerēt: deinde in *actio.*
 Cephalenia laborādo, ne nauis huc ueheretur. Quid enim fieri turpius aut
 iniquius queat, quàm cum Cephalenij pronunciarint, ut Atheniensium mer-
 ces incolumes essent, nauim huc peruehendam: uos qui sitis Athenienses,
 ea quæ ciuiū sunt, ijs qui submergere nos conati sunt, tradere? & quæ iste,
 ne huc perueherentur, auertere omnino studuit, de ijs dare isti actionem?
 Absit o Jupiter & dii. Agè recita mihi quid exceperim. **EXCEPTIO.** Re-
 cita etiam legem. **LEX.** Me igitur secundum leges exceptionem de non
 danda actione aduersario, opposuisse, satis opinor est ostensum. Artem
 autem audietis sapientis illius, instructoris horum omnium Aristophon-
 tis. Vt enim in causa nihil sibi prorsus esse præsidij reliquū uidebāt, legatis *Protus à Ze-*
 ad Protum misiss, homini persuadent ut præuaricaretur, sibiq; causam tra- *nothemide*
 dat, quod quidem statim etiam ab initio egerūt, ut nos nūc cognouimus, *corruptus præ-*
 sed persuadere non potuerunt. Protus enim dum frumentum huc adue- *uaricatur.*
 ctū putabat lucro sibi fore, id retinebat, & præoptabat potius tum ipse lu-
 crari, tum id præstare nobis quod æquum esset: quàm conspiratione cum
 istis inita, aut eos in lucri portionem admittere, aut facere nobis iniuriam.
 Vt uerò cum huc peruenisset, & hoc negotio occuparetur, laxata annona
 est: statim mutauit consilium, & simul (dicitur enim apud uos, Athenien-
 ses, ueritas) nos creditores eum urgebamus infestis atque iniquis animis,
 quòd & iactura frumenti in nos redundabat, & eū nobis istum calumniā-
 torem pecuniæ loco attulisse querebamus, his de causis, cum etiā natura
 nimirū homo esset nō bonus, ad istos se cōfert, neq; cauet quo minus de-
 serto uadimonio condemnatur, tum ab isto uocatus in iudiciū, cum non-
 dum conspirassent. Nam si Protum omisisset, statim animaduersum esset,
 eum nobis facere calumniā. damnari se aut coram illo non passus esset * ut
 aut pactis & cōuētis illi starent, aut deserti uadimonij actionē in eos retor-
 queret, sed quorsum hæc? Nā ea si fecit quæ iste in accusatione scribit, non
 dammandus modò, sed interficiendus etiam iurè fuit Protus, mea quidem
 opinione. Nam si in malis & tempestate tantum uini hauserat, ut infano si-
 milis uideretur: quod supplicium nō merebatur, siue tabulas surripuerat,
 E siue clam

* ἢ ἐὰν μὲν
 τῷ ποικίλῃ
 ἢ ὁμολογῇ-
 κασιν. ἢ δὲ
 μὴ, πλὴν ἐν-
 μον ἀντιλά-
 χῃ.
 ἀπὸ δὲ ὧς
 obiectionis.

siue clām aperuerat: Sed uos hæc inter uos, quo pacto se habeant, transige-
tis. meæ autem causæ nihil inde admisce, siue te uerbis, siue factis læsit Pro-
tus. Datur tibi actio nimirum. nemo nostrum prohibet, aut nunc etiā recu-
sat. neq; utrum illum calumniatus sis, curamus medijsfidius: sed è medio
excessit homo, propter uos nimirum, ut & testificationes nostras desereret,
& nunc uos quicquid erit libitum, in eū dicatis. Nisi enim propter uos ab
eo desertū esset uadimonium, simul eum & citasses, & apud Polemarchum
sponsione obligasses. Quod si uades tibi dedisset, aut manere cogeretur,
aut tu à quibus tibi satisfieret, haberes: sin non dedisset, in domicilium ple-
bis iret. Nunc cōmunicato negotio, & ipse quicquid te obstrepente nobis
decessit, se redditurum esse nobis non putat: & tu illum accusando, no-
stris te mercibus potiturum. Cuius rei argumentum hoc euident est. Ego
eum citabo, tu nec sponsione obligasti, neq; nūc citabis. Præterea spes etiā
alia eis est uestri circumueniendi & fallendi. criminabuntur Demosthe-
nem, eoq; me fretū dicent, eduxisse istum: existimantes, quia & Orator ille
sit, & celebris, probabile se crimen afferre. Mihi, Athenienses, genere con-
iunctus est Demosthenes, atq; per omnes uobis adiuro deos, me uera di-
cturum. Sed cum ad eum accessissem, & ut mihi adesset, opemq; ferret, si
quid posset, postularē. Ego, Demon, inquit, faciam ut tu iusseris. nec enim
aliud me decuerit. Sed tamen & tui & mei est tibi habēda ratio. Mihi usu-
uenit, ex quo de rebus publicis dicere cōpī, ut ad nullam unquā priuatam
causam accesserim, sed in ipsa etiā administratione reipub. talia declinarim.

Demosthenes
negat se causas
priuatas age-
re.

ARGUMENTVM EXCEPTIONIS

aduersus Apaturium.

IS qui iudiciū detrectat, cum priuatum cōmercia cū Apaturio quādā haberet, ea sustulit & transegit. Nunc
uerò propter Parmenonē accusatur, & de pecunia appellatur. Nā Parmeno ciuis fuerat mercatoris Apa-
turi, Byzantius: sed à iudicibus actus in exilium, & principio amicitia usus Apaturij, orto dissidio postea in
iudiciū uenit, atq; Apaturio & uerborū & dati damni diem dixit. Atq; is rursus Parmenonē uicissim accusa-
uit. Apaturius igitur Aristocli arbitro rem permissam esse dicit, qui Parmenonē damnarit. Quamobrem eum
nunc inuadit, qui exceptione iudiciū deprecatur, atq; eum pro Parmenone spondisse asserit. Hic uerò nihil
eorū fatetur, sed negotiū tribus primū arbitris esse cōmissum ait, non uni Aristocli. Deinde sponforē Parme-
nonis in pactis Archippū esse scriptum, atq; illa pacta calliditate Apaturij esse abolita, qui Aristocli persuase-
rit ea asseruanti, ne afferret in mediū, sed diceret puerū tabulas dormientem amisisse. Alia præterea pacta nō
esse scripta, neq; rem ad arbitrum delatā, cum primum arbitriū tabularum amissione fuerit abolitū, nec de al-
tero inter eos postea conuenerit. Aristoclem cōtra omnia iura, qui iam nō esset arbiter, contra Parmenonem
tulisse sententiā, idq; cum ob magnā cladem peregrē abesset Parmeno, & ne arbitraretur uetuisset. His igitur
firmamenti reus nititur, & exceptione iudicium deprecatur: asserens, se ijs quæ cum Apaturio fuerint,
negocijs liberatum, postea nihil cum eo cōmercij habuisse. In talibus autem rebus non dari legibus actionem.

DEMOSTHENIS EXCEPTIO

ADVERSUS APATURIUM,

Hieronymo Vuolfio interprete.

Lex merca-
toria.

Mercatoribus, Athenienses, & nauicularijs iubet lex actio-
nem dari apud sexuiros, si qua iniuria in mercatu affician-
tur, siue hinc aliō nauigātes, siue aliūde huc: & fontib. uin-
cula mulctam statuit, tantisper dum iudicatū soluant, ut
ne quis temerē ullum mercatorem circūueniat. Qui uerò
contractuū irritorum rei fiant, ijs exceptionis confugium
largitur lex, ne eis calumnia intendatur, sed ut ipsijs mercatoribus & nau-
icularijs